

Жив у Садовому батюшка...

Люди часом — як спалахи світла. Блимне десь вдалині, осяє землю й погасне. Але в очах, в пам'яті іскриться ще довго-довго...

Священик Микола Янкевич тривалий час у Садовому не правив. Так, кілька літ всього. Потім, наприкінці п'ятдесятих, перебрався у Верхів, що в Острозькому районі. Це при тому, що село його людей поважав і любив. «Моя дружина, — говорив, — тут народилась, тож і мені тут жити та померти, певно, судилося».

Дружину Янкевича всі називали «попадею» чи «матушкою». Походила вона з нашого роду Орлів, з сім'ї священика. Це, до слова, й посприяло тіснішому знайомству з отцем Миколою.

Ишов він якимось з Тучина та й завернув до мене:

— Позаяк ви родич моєї дружини, то запрошую вас в гості, на обід.

Тут я помітив, що одяг у батюшки дещо незвичний: штани старі, залатані. До того ж латки чорного кольору, а нитки при цьому білі.

В хаті, куди ми зайшли, я не втримався і запитав про це. Замість відповіді Янкевич підняв холоду, під якою були ще одні, нові штани, а потім глянув на мене:

— Хоч більшовики хитрі, але самі хитрих не люблять. Тому я й маскуюсь.

Через кілька днів уже я переступав поріг священикового житла. Дивлюся: його дружина сидить на ліжку, а сам отець Микола у фартуху готує обід. Побачивши мене, посміхнувся й каже жінці по-російському:

— Это твой родственник. Значит, угощать буду я.

Того ж дня батюшка показав мені листи, які упродовж багатьох років йому надсилали друзі. Всі вони стали архієреями, і лиш Янкевич, за його ж словами, залишився бовдуром (при цьому було вжито російське «болван») та служить Господу у маленькому селі Садовому.

З купи паперів я витяг фото, де було зафіксовано навчання отця Миколи у Варшавській духовній академії. Священик посміхнувся та замітив, що, мабуть, вишкіл, який проводився на п'яти мовах —

грецькій, старослов'янській, латинській, польській і церковноукраїнській — пошкодив йому розум. Так він зазвичай жартував.

Тоді ж я почув, що за Польщі у Варшаві знаходився грецький представник, а в церкві згадувалось ім'я не московського, а вселенського патріарха.

Опісля ми вже так тісно не спілкувались. З настанням Різдва всі у селі колядували, а потім запросили на обід Янкевича. Коли він прийшов, за столом уже сидів парторг Іващенко. Хоч вони зовсім не спілкувались, але один «товариш» повідомив про це в райком партії, і за два дні Іващенко звільнили. Більше того, не дозволили працювати навіть за основним, вчительським фахом. Відтак колишній парторг виїхав на свою малу батьківщину.

Дещо пізніше я довідався, що відразу по війні, коли багато людей знаходилося під слідством чи сиділо в тюрмах, наш священик складав прохання про помилування або «поданія», як ще говорили. При цьому він майже ніколи не відмовляв.

Коли отець Микола помер, то його теща або «бабушка», як казали ми, мешкала то в Стівпині, звідки була родом, то в Садовому. Жила сама, бо її дочка-попадя полишила цей світ ще раніше, перед чоловіком. Утім, не зовсім сама. Адже мала козу, до якої дуже прихилилась. Иде часом селом, а худобина за нею підстрибує. Дітлахи, у свою чергу, теж тут як тут. Хто погладить тварину, а хто й за бороду посмикає.

Пам'ятаю й таке. В дитинстві я часто хворів, а «бабушка»-добра душа приносила для підкріплення сил то супу з голубиним м'ясом, а то й одного з тушкованих голубів, яких вони тримали на м'ясо.

З тих пір спливали літа. Ми вже живемо і в новому столітті, і в такому ж тисячолітті. Дехто з односельців, либонь, призабув ті події. Більшість через вік їх просто не знає. Тож нехай ці замітки хоч трохи розвіють той туман років, розмиють ті напливи часу...

Яким ОРЕЛ,
красзнавець, старожил
с. Садове.